

2020-09-25

Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030, Dnr. RS 2018-0544

Inledning

LRF Västra Götaland är i grunden positiv till förslaget till den regionala utvecklingsstrategins mål och beståndsdelar för 2021–2030. Vi anser att de gröna näringarna kan bidra väsentligt och långsiktigt till hållbar utveckling för länet. Många av våra medlemmar har framtidstro under förutsättning att de gröna näringarna ges långsiktiga spelregler. Dock ser vi ett antal frågetecken och ställningstaganden i den regionala utvecklingsstrategin som behöver utvecklas.

Strategins inledning: Tillsammans för en hållbar utveckling

För en hållbar och fossilfri utveckling måste de gröna näringarna ges bra förutsättningar för att odla grödor för bränsleframställning och att skogsbruket inte beläggs med mer restriktioner. Hållbarhet innebär också att vi nyttjar våra marker för livsmedelsproduktion fullt ut. Det innebär idisslare även i mellanbygderna som bäst är lämpade för gräsodling. Biologisk mångfald via mulbete är en viktig del av hållbarhet i alla sina tre dimensioner.

Skog och natur är för många bra platser för rekreation. Dock måste stor hänsyn visas till dem som bor och verkar på landsbygden. Allemansrätten innebär inte bara rättigheter utan också eget ansvar att inte försvåra eller förstöra för det aktiva brukandet av jord och skog.

Hållbar utveckling innebär dessutom att vi inte skall bidra med negativa fotavtryck, avseende miljö och klimat, i de länder varifrån vi importerar varor och tjänster.

Strategins mål: Västra Götaland är ett föredöme för omställning

Tyvärr har de gröna näringarnas företagare i Sverige alltför ofta sett de negativa konsekvenserna av att gå först i omställningen till ett hållbart samhälle. Föregångarna har inte fått ekonomisk nytta av att vara innovatörer, varken som enskild eller hela näringen, utan de goda gärningarna har blivit en belastning.

Näringen måste ha lönsamhet om den ska våga vara spjutspets. Mindre företag av olika slag har inte de ekonomiska muskler som behövs i omställningsarbetet även om viljan finns.

LRF betonar att det måste finnas stöttning som inte är byråkratisk och krånglig från regionen.

LRF instämmer i att biologisk mångfald är viktig, likaså att minska utsläpp som påverkar klimatet negativt. När det gäller bevarandet av biologisk mångfald i ett rikt odlingslandskap så är det bristen på mulbetare som är det stora hotet. LRF ställer sig därmed frågande till första punktsatsen på sidan 7. Vi förmodar att det är en lapsus, om inte så är det en allvarlig kunskapslucka. Det är inte primärt transporter och andra sektorer klimatpåverkande utsläpp som är det stora hotet mot den biologiska mångfalden i hagmarker. Punktsatsen kräver revidering anser vi.

Robust och sammanhållet

LRF kan inte nog betona vikten av försörjningstrygghet, vilket tydliggjorts under den rådande pandemin. Västra Götaland är det län i Sverige som har bäst möjlighet att öka vår livsmedelsproduktion, under förutsättning att de gröna näringarna ges långsiktiga spelregler. För att producera livsmedel behövs bland annat el, drivmedel, gödsel, utsäde och reservdelar. Vi är till del importberoende vilket allt för ofta glöms bort. I dagsläget försörjer inte landet sina invånare mer än till hälften med mat.

Vatten är en viktig resurs och det behövs satsningar för att hantera såväl överflöd vid kraftiga oväder som underskott vid torka.

Jämnt och öppet

Det är viktigt att arbeta för att motsättningar mellan de stora tätorterna, de mindre orterna och landsbygden minskar. Alla behövs. Regionen har ett betydande ansvar för att få hela Västra Götaland att växa tillsammans.

Fossiloberoende och cirkulärt

LRF vill med stor tydlighet påpeka att ordet cirkulärt i flera fall bör bytas mot bioekonomi. Detta eftersom bioekonomin är grunden för ett hållbart samhälle som är oberoende av fossil energi, det går inte att enbart återvinna och återbruka sig in i ett hållbart samhälle.

Avseende fossiloberoende transporter måste biodrivmedel vara ett av alternativen tillsammans med elektrifiering. Till exempel har ett antal lantbruksföretag satsat på rötning av gödsel, slaktavfall och kasserade grödor för att framställa rågas till fordonsgas, likaså har ett antal kommuner satsat på rötning av avloppsslam och hushållsavfall. Tillgängligheten till biodrivmedel för lätta och tunga fordon behöver öka både i tätort och på landsbygden, även

om utvecklingen är positiv för närvarande. Även vätgas kan vara en intressant energikälla för de gröna näringarna.

Förutsättningarna i Västra Götaland är goda

LRF betonar att hela länets företagande har stor betydelse. Det är inte enbart av godo att centralisera till urbana miljöer. Det ger oönskade påfrestningar på samhället. Därför är det viktigt att förutsättningarna för att bo och driva företag i hela länet ges bättre möjligheter. Pandemin har visat på behovet av levande landsbygd.

Långsiktig prioritering: Bygga kompetens

LRF noterar med glädje att jord- och skogsbrukets behov av kompetens är uppmärksammat i underlaget. Därmed måste naturbruksskolorna erbjuda utbildning inom hela det gröna området, och därtill måste yrkesbytarmöjligheterna förbättras.

Fler behöver se möjligheterna inom de gröna näringarna och där har skolan en viktig roll att spela. Ett modernt västsvenskt skogs- och jordbruk ser helt annorlunda ut än för en generation sedan. Det medför att kunskapsbehovet ökar. Därtill kommer behovet av att skogsråvaror och livsmedel förädlas inom länet. För att det ska lyckas behöver högskola och universitet kunna erbjuda spetskompetens inom utbildning, forskning och utveckling. Innovationskraften i det gröna näringslivet är en viktig motor och måste stärkas.

Både män och kvinnor, nya och infödda svenskar behövs i vårt samhälle. Än en gång vill vi påpeka vikten av god och relevant utbildning. Goda förebilder är viktiga och behövs inom alla yrken.

Långsiktig prioritering: Knyta samman Västra Götaland

Fortfarande är stora delar av länet utan snabb fiberuppkoppling. Det är allvarligt eftersom näringarna alltmer är beroende av god datakommunikation. Den nu aktuella pandemin har med all tydlighet visat på att både skolelever och de som uppmanats ha sin arbetsplats i hemmet är synnerligen beroende av säkra och robusta IT-lösningar. Samhället har ett stort ansvar där utbyggnad inte sker på kommersiella grunder.

Västra Götaland är till ytan en landsbygdsregion. Det glöms i många sammanhang. Här finns både öar och glest bebott inland. Men de är lika beroende av den digitala tekniken som resten av länets invånare. VGR behöver arbeta för att nationella medel tillförs satsningar på digital teknik över hela länet, dock får ej sådana medel tas ur landsbygdsprogrammet.

LRF anser att transportmässigt behöver länet bli rundare. Det är nödvändigt att kunna arbeta och leva på landsbygden, och samtidigt lätt kunna ta sig till fysiska möten inom och utom länet. Det lokala vägnätet är betydelsefullt och måste hålla en högre standard än idag för att klara de gröna näringarnas behov. Trafikverket bekräftar till oss att vägarna i Västra Götaland jämfört med närliggande län, på framförallt det lågtrafikerade vägarna, är sämre. Och att man med det anslag man har idag inte kan åtgärda vägarna i den takt de skulle vilja för att uppnå en bra standard på alla vägar.

Det småskaliga vägnätet och dess broar har stor betydelse när produkter och insatsvaror skall till och från fastigheter året runt. Bärighet och framkomlighet måste vara väl fungerande för tunga transporter såsom timmer, spannmål, djur m.m.

God infrastruktur är en nödvändighet på landsbygden. När den ska byggas ut och förändras måste dialogen med berörda var konstruktiv. Kraftledningar är det tydligaste exemplet där enskilda drabbas hårt av dålig planering. Nya ledningar måste markförläggas så de ger minsta möjliga intrång och helst tillsammans med övrig infrastruktur. Det är inte hållbart att lägga stora skogsarealer för fäbot. Regionen har här ett tungt ansvar.

Tvärsektoriell kraftsamling: Elektrifiering

LRF är positivt till mer lokalt producerad el från vatten, vind, biomaterial och sol.

I sammanhanget måste påpekas att elnätet, självfallet nedgrävt i marken, på landsbygden måste effektiviseras så det kan distribuera el från den lokala produktionen.

Möjligheterna att ladda elbilen behöver utökas på landsbygden och mindre orter. Samlingslokaler av olika slag, kommuncentra och liknade behöver kunna erbjuda laddning.

Den småskaliga vattenkraften är en viktig elenergikälla på landsbygden. De olika kraftverken spridda över länet skapar viktig robusthet, inte minst i kristider.

Tvärsektoriell kraftsamling: Cirkulära affärsmodeller

Avsnittets beskrivning är viktig men benämningen är missvisande. Det går inte att återvinna och återbruka in i hållbarhet. Det är omställning som gäller. LRF betonar att bioekonomi är en förutsättning, cirkulära affärsmodeller är ett komplement på vägen.

Vägledande princip: Vi tar tillvara olika platsers förutsättningar och möjligheter

Med lokal produktion krävs mindre av drivmedel för distribution. Produktionsanläggningarna bör finnas så nära primärproduktionen som möjligt. Det befrämjar icke urbana arbetstillfällen, motverkar trafikstockningar, främjar luftkvalitet i de stora tätorterna, samt främjar livskvaliteten i de mindre orterna och på landsbygden.

Bilaga 1. Förutsättningarna för Västra Götaland är goda

Den avslutande meningen i avsnittet ”Ett Västra Götaland” ger en felaktig förenkling av näringslivet i länet. LRF förmodar att denna mening är en lapsus eftersom den dels inte finns med på sidan 7 i strategidokumentet, dels motsäger bilagans avsnitt om branschstruktur.

LRF betonar återigen att hela länets företagande har stor betydelse. Västra Götaland är länet med störst produktion av livsmedel i Sverige och variationen är stor. Därtill kommer att det finns ett aktivt och betydande skogsbruk över hela länet. LRF rekommenderar justering av avsnittet om branschstruktur.

Bilaga 2. Strategisk inriktning för uppföljning och utvärdering av den regionala utvecklingsstrategin

I enlighet med vad som framförts ovan, påpekar LRF att ordet cirkulärt i flera fall bör bytas mot bioekonomi och att den tvärssektoriell kraftsamlingen ”Cirkulära affärsmodeller” har en missvisande benämning. De förändringar som görs i strategidokumentet behöver återspeglas i bilaga 2.

Indikatorer: Robust och sammanhållet

Arbetsförmedlingens prognoser är inte relevanta för de gröna näringarna. Dessutom sker mycket arbetsförmedling på landsbygden genom informella kontakter.

För att säkerställa livsmedelstrygghet behöver mängden odlad åkermark öka. LRF saknar indikator för ökning av odlad åkermark, och indikator för mängden åkermark som försvinner på grund av samhällets exploatering.

Nyttjande av vatten bör också vara en indikator.

Indikatorer: Fossiloberoende och cirkulärt

LRF anser att en minskning av användningen av fossil energi, produktion av förnybar energi och hur mycket koldioxid vi binder in med hjälp av fotosyntesen är viktiga indikatorer.

För att säkerställa god biologisk mångfald behöver de hotade naturbetesmarkerna öka i användning. LRF saknar indikator för ökning av mark som betas, och indikator för mängden betesmark som försvinner.

LRF saknar indikator för hur andelen avfall ska minska och hur återvinningen skall öka. I detta sammanhang bör påpekas andelen onödiga förpackningar minskar och att de är av icke fossilt material.

Konklusion

Robusthet är nödvändigt för att klara kriser av olika slag. De gröna näringarna förefaller att kunna gå förhållandevis opåverkade ur den nuvarande krisen orsakad av Corona-pandemin. Men det är riskabelt att vara så importberoende som Sverige är för närvarande. Det behövs satsningar på modern teknik inom olika områden för att Västra Götaland skall bli ett föredöme.

Det är de blåa och gröna näringarna som hållbart kan producera livsmedel, energi och material. Genom ett aktivt brukande erbjuds alla svenskar möjlighet till vackra och vederkvikande naturupplevelser. Det får aldrig glömmas.

Vänligen

Sofia Karlsson
Ordförande

Robert Larsson
Regionchef

LRF Västra Götaland

LRF Västra Sverige

ROBERT LARSSON robert.larsson@lrf.se

LRF Västra Götaland
Box 114
532 22 SKARA

Telefon 010- 184 44 94
Mobil 070-661 95 23